

BÍRÓ GERGELY
Indulhatunk

– Indulhatunk, Géza bácsi?

Dehogyan indulhattunk. Először is nem találta a megfelelő zakót a szövénadrághoz, amely már rajta volt. Én sem találtam a párját, választottunk hát hozzá egy sötétebbet.

– Amúgy szerintem ne vegyél fel zakót, Géza bácsi, meleg lesz ma nagyon.

– De igen, kell a zakó, szépen akarok ma mutatni.

– Rendben, legfeljebb a kocsiban leveszed.

Mégsem indulhattunk még: nem találta a nikkelzett kis cipőkanalat, a kabaláját, amelyet még a forradalom utáni, első fizetéséből vett '58-ban. A pipájának is nyoma veszett, hiába túrtuk fel érte a lakást. Géza bácsi természetesen nem pipázik, az alkalmazottakat csak találkozókön, rendezvényeken szokta elővenni a zsebéből, és a szájába tenni. Ilyenkor először én nevetek rajta, aztán ő is velem.

– A diktafont elhoztad? – kérdezte már az ajtóban.

– El, igen... – sóhajtottam, mert vettem egy újat neki. Ezt is ki kellett gyorsan próbálni, pedig több óra kocsizás várt ránk. Géza bácsi elemei megint gyengék voltak, és újra elpanaszolta, hogy ezek szerint nem működik jól a töltő. Megvizsgáltam tehát a töltőt, és megmutattam neki, hogyan tegye bele az akkumulátorokat, és akkor minden rendben lesz.

– Áhá! A hallókészülékemben is lemerült az elem. Cseréljük ki gyorsan.

Jó, cseréljük ki gyorsan. Az első elem nem működött, pedig vadonatúj volt. Hol egy másik? Nincsen se itt, se ott. Hopp, megvan! Így már jó lesz.

Két és fél órán keresztül vezettem, mire megérkeztünk egy kis alföldi faluba, amely jóval nagyobb-nak tetszett, mint amilyenre Géza bácsi emlékezett. A zakóját nem vette le útközben sem, pedig dög meleg volt. Ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy végigbeszélje az utat.

– Átjöttél már a hídon, elhagytuk a Tiszát? – kérdezte.

– Nem, semmilyen hídon nem jöttem át. De ne aggódj, ez az a falu, itt vagyunk.

Csordogáltunk a főutcán, amíg csak el nem érkeztünk egy temetőhöz.

– Itt vagyunk, Géza bácsi, kiszállás.

Valósággal égetett a Nap. Felnyaláboltam Géza bácsit, a becsomagolt koszorút, a fényképezőgépet és a táskámat. A temető nem volt se nagy, se kicsi.

– Nincsen itt egy temetőőr? Meg kellene őt kérdezni. Vagy valaki a faluból?

Egyetlen embert láttam a temető szélén, a tuják kerítésen túlnőtt ágait metszette éppen. Más senkit. Elsétáltunk a ravatalozóhoz, beállítottam Géza bácsit az árnyékba a holmikkal együtt egy oszlop mellé, hogy nekitámaszkodhasson. A ravatalozó minden ajtaja zárva volt, egy teremtett lelket sem láttam a közelben.

– Maradj itt, Géza bácsi, beszélek azzal az emberrel.

Erre a napra készülve tudtam, hogy nem lesz egyszerű dolgunk, szinte lehetetlen küldetésre vállalkoztunk, de akkor is: muszáj elébe menni, mert fontos.

Közelebb érve a fiatalemberhez, látta, hogy szeretnék tőle valamit, és leengedte a kezét, amelyben az ollót tartotta.

– Jó napot! Egy kis segítségre van szükségem. Nincsen itt a temetőőr?

– Jó napot. Nincsen, ünnep van. Hétköznap, hente talán egyszer, ha erre jár.

– Az baj. Egy régi sírhelyet keresünk, még nem voltunk erre. Ez az egyetlen temető a faluban?

– Azt én nem tudom, nem vagyok idevalósi. De várjon csak... Arra, főntebb van egy másik temető, a központtól balra, ha visszafelé mennek. Az az öreg temető, eléggé elvadult.

– Öreg temető? Hát ebbe, itt mióta temetnek?

– Sajnos azt sem tudom, nem vagyok ismerős erre.

Nem maradt más hátra, elkezdtem egyesével feltekinteni a sírhelyeket. Úgy számoltam, hogy egy órán belül végzek is a művelettel. Nem volt egyszerű dolgom, hiszen Géza bácsi az elhunynak csak a keresztnevére emlékezett és az elhalálozás hozzávetőleges idejére. Viszont a sírfeliratokon szereplő évszámok alapján akár itt is nyugodhat, akit kerestünk. Eleinte próbáltam a már lejárt és régóta gondozatlan sírok kiolvashatatlan feliratait silabizálni, de hamar feladtam. Ha úgy rendezik odafönt, hogy meg kell találnunk azt a bizonyos sírt, úgyis megtaláljuk előbb-utóbb. Ha meg nem, akkor nem. (De olyan nincs.)

Már túl voltam a temető felén, amikor újabb sírkeresőkre lettem figyelmes. Láthatóan ugyanúgy nem

Részlet a szerzőnek *A szabadság színe: fekete* című, készülő regényéből.

tudták, hol találják, akiért idejöttek. Megszólítottam őket.

– Hát, tulajdonképpen jó helyen is jár, meg nem is – mondta a férfi. – Ez Újfalú temetője. A települést nemrégiben csatolták a faluhoz, korábban nem tartozott hozzá. A falu eredeti temetője visszább van, a főúttól jobbra, a templom mellett. Magas, dombra épített, fehér templom, észre fogja venni.

Na, erre felderültem, nem is kerestem tovább. Ezek szerint a falunak van egy öreg temetője és egy újabb, amelyet nem jelöl a térkép. Másfelől tényleg megörültem, mert szűkült a kör.

Hamar megtaláltuk a templomot, és egy kaptos biciklista megmutatta, merre van a temető, amely mégsem a templom közvetlen szomszédságában feküdt. Nyugtalan lettem, amikor észrevettem, hogy a sírkert körülbelül háromszor akkora, mint az előző.

– Öreg emberek... Szívesen bekopognék egy öregemberhez, aki itt élte le az életét. Ő biztosan emlékezni fog – mondta Géza bácsi, mégis a temetőkapu felé vettük az irányt, mert megláttam túl egy idős népet.

– Bocsásson meg – szólítottam meg az örömmre nagyjából nyolcvan fölötti urat, aki mindenféle kitépett gyomnövényt cipelt egy nagy dobozban. – Tudna nekünk segíteni?

Az öregúr a kezében tartott dobozra nézett, majd kelletlenül rám. Azt hittem, enyhülni fog az idő, de még jobban tűzött a Nap.

– Szívesen megfogom addig.

– Nem kell... Tessék.

– Egy, a hatvanas évek végén elhunyt asszonyt keresünk itt, a temetőben...

– Vagyis a sírját...

– Igen, persze, a sírját. – Aztán elmondtam mindent, amit szegény Margitkáról csak tudtunk, Géza bácsi pedig elismételte, mert ismétlés a tudás anyja.

– Nem vagyok idevalósi, Kecskeméten élek, és sajnos nem ismertem, akit keresnek.

A biztonság kedvéért itt is elkísértem Géza bácsit a ravatalozóhoz, leültettem az árnyékban, és újabb célszemély után kutattam, de az öregúron kívül más nem volt a temetőben. A helyi hagyományoknak megfelelően a ravatalozó minden ajtaja zárva állt, temetőőr pedig itt sem múlatta az idejét.

– Hát mondom, hogy kopogjunk be egy-egy házba, biztosan van valaki, aki itt élte le az életét...

Jól van. Nem volt nagy kedvem idegen portákra bekopogni, de egyre inkább úgy tetszett, hogy nincsen más választásunk. Végigtekintve a temetőn,

biztos voltam benne, hogy nem fogom egyenként átnevezni az összes sírhelyet.

Mivel a falu szélén voltunk, tartottam a cigányoktól, nem mertem akárhová becsöngetni. Eleve kerültem az olyan elhanyagolt portákat, ahol egy sereg ruhanemű száradt a baromfik kerítésén, és minden egyes házat igyekeztem olyan szemmel nézni, hogy vajon idős emberek élnek-e bennük. Egy korhadt, magas kerítés, egy piszkosszürkébe hajló, egykor fehér függöny láttán már megörültem.

Be is csöngettem egy ilyen házba, ám meglepetésemre megint csak egy fiatalember nyitott ajtót, aki szintén nem volt odavalósi. Mialatt teljesen főlegesen társalogtunk, a temető kerítésén átszólt az öregúr:

– Miért nem mennek a plébániára? Ott van a templom mellett. Vezetni szokták rendesen, hogy ki mikor hunyt el, ott biztosan meg tudják mondani, hogy hol találják a sírhelyet.

Az újabb ötlet lehelt belénk némi lelket. Megköszöntük a szíves segítséget, kocsiba vágtuk magunkat, és visszahajtottunk a templomhoz. A plébánia szintén egy dombon emelkedett, ahová rossz lépcsők vezettek, és az övező bokrok korlátlan átbukó ágai csak nehezítették a járást. Mégis felküzdöttük magunkat. Csengettünk egyszer, csengettünk háromszor, nem jött ki senki. Nem volt otthon a pap.

Megmásztuk a templomdombot is, de zárva állt a kegyhely.

– Kész, ez kész... Menjünk haza – kedvetlenedett el Géza bácsi.

– Ne csináld ezt velem, majdnem három órát utaztunk! Kopogjunk be inkább még egy-két házba, hát-ha ismerte valaki Margitkát.

– De én mondtam, hogy át kell menni egy hídon, és utána lesz a falu!

– Tehetek én róla, hogy nem volt híd? Viszont itt vagyunk, ez az a falu, amit keresünk. Na, gyere szépen.

Szerencsénkre az első helyen egy idős asszony nyitott ajtót.

– A pap? Nincsen az itthon. Amikor csak ideje van, pláne ünnepkor, a beteg édesanyjánál van. Estefelé ér majd haza.

Nem tudtunk rá estig várni, viszont előadtuk a történetünket, de ez a hölgy sem volt helybéli, néhány éve költözött csak a faluba. Kérdésünkre, hogy ismer-e olyan idős embereket, akik idevalósiak, rögtön több nevet is felsorolt, még hozzá a közelben éltek ők is. Uccu neki, mentünk tovább.

A tanítónő, akire esküdt, miszerint biztosan ismer mindenkit, olyan idős és beteg már, hogy nem tud velünk beszélni, mondta a lánya. Már-már én is feladtam végleg a keresést, amikor két asszony közeledett felénk a járdán. Szóba elegyedtünk velük, tanácsalannul ácsorogtak, miközben gondolkoztak, de nem volt ötletük. Aztán az egyikük szeme hirtelen felderült.

– Te! Két sarokkal feljebb, Törökéknek tényleg volt egy lányuk, aki Pesten dolgozott az ötvenes években. Ritkán volt idehaza, de szép lány volt, szőke, emlékszel? És voltak lánytestvérei is.

– Tényleg! Ő volna a Margitka...? Mi csak látásból ismertük, nem beszéltünk sokat.

Továbbirányítottak bennünket Czegő nénihez, aki szintén tanítónő volt, és ha valaki: na, akkor ő biztosan ismerhette Margitkát. Az elkészülésünk után azonban az egyik hölgy megállított:

– Fiatalember, maguk ideutaztak Pestről, nagy utat tettek meg, és ma már indulnak is vissza. Ne hagyják annyiban a dolgot, hallgasson rám. Addig menjenek, amíg nem találják valakit, aki pontosan emlékezik. Kérem, ne adják fel, mert nem fognak eljönni még egyszer, az biztos.

Mialatt Czegő néni házához hajtottunk, Géza bácsi megjegyezte:

– Kíváncsi vagyok, mi sül ki ebből. Margitka nem volt szőke. Barna lány volt, erre tisztán emlékszem.

Megint csak szerencsénk volt, a hölgy szeretettel fogadott bennünket. Elbeszélte neki is, hogy Margitka a csepeli posztógyárban dolgozott, hárman voltak lánytestvérek, Margitka a középső, a húga talán még él. A nővére fiatalon öngyilkos lett, mert a falu fodrása nem viszonzta a szerelmét, ezért lúgot ivott. Margitka pedig epilepsziás volt, és visszaköltözött a faluba, miután beleszeretett egy jó módú, tanyasi legénybe, aki nőül is vette, de hirtelen haragú lévén, sokat verte Margitkát, aki fiatalon, a hatvanas évek vége felé meg is halt. A lány apja pedig kondás volt: alacsony, vékony ember.

– Kondás? Azt mondják, hogy kondás? Tényleg élt itt egy kondás, nem volt magas ember, és lányai voltak, igen: lányai... Mátyás? Igen, Mátyás volt a neve, csak a vezetéknevére nem emlékszem... De ők feljebb laktak, az öreg temetőnél. Viszont itt élnek nem messze Péterék, a fiú, Gábor, Mátyásnak, a kondásnak leszármazottja. Jöjjenek, átkísérem magukat, most már engem is izgat, hogy mire jutnak.

Hatalmas, nagy tenyerű, ötvenes férfi lépett ki a kapun, Géza bácsi a kézfogás után meg is dicsérte,

hogy micsoda derék, nagyra nőtt ember. Gábor türelmesen hallgatta az aznap már sokadjára előadott történetet, majd csóválni kezdte a fejét.

– Valami nem stimmel itt. A nagyapám csakugyan kondás volt, de édesanyámnak nem voltak lánytestvérei.

– Ezt nem hiszem el – mondta fáradtan Géza bácsi. – Nem létezik, hogy ebben a kicsi faluban senki nem ismeri Margitkáékat! Még táncoltam is vele '58-ban, a Holt-Tisza partján augusztus 20-án. Átmentünk a vonattal a hídon, és két-három kilométerre le is szálltunk az állomáson, ahonnét nem laktak messzire. Ő kísért el az ország másik végibe, az ottani vakok intézetébe, mert én megvakultam '56-ban, kivégeztek engemet. Három napot töltöttünk itt, aztán ő később meghalt, én pedig régóta szeretnék letenni egy koszorút a sírjára.

– Mit mondott? – kérdezte szípigva Czegő néni. – Vonattal érkeztek, és átmentek egy hídon...? Akkor ez itt a baj. Itt nem volt híd sosem, nem jó faluba jöttek. A Duna–Tisza közében vagyunk, maguk meg valahová a Tiszántúlra mentek akkoriban. Az évtizedek sajnos megrágnak az ember emlékezetét... Lássá, közel megríkatott a szép története... Ahhoz mit tettszene szólni, ha visszamennének a temetőbe, és letennék a koszorút a mindenki keresztjénél? Oda szokunk menni, ha olyasvalakire emlékezünk, akiről nem tudni, hogy hol pihen. Hallgasson rám, ne vigye haza azt a koszorút, tegye le ott, attól biztosan megnyugszik a lelke.

Czegő néni olyan meghatóan beszélt, hogy rögtön tudtam: ezt kell tenni. Tisztelettel elköszöntünk tőle, és beültünk a kocsiba. A kereszt a dimbes-dombos temető egy magasabb pontján állt, ösvény nem vezetett hozzá, csak a sűrűn egymást követő sírok között lehetett megközelíteni, ami egy vak emberrel meglehetősen nehéz. De nem számoltam már aznap az újra és újra előttünk termő akadályokat. Megálltunk a kereszt tövében: köből való, tizenkilencedik században állított feszület volt, amelyet rendszeresen le szoktak meszolni. Kibontottam a koszorút, és Géza bácsi kezébe adtam.

– Fogd csak meg te is balról, tegyük le ketten – jutott eszébe.

Szépen mutatott a kis, fehér krizantémokkal és rezgőfüvel ékesített koszorú a fűben.

– Kedves Margitka – kezdte Géza bácsi –, hálás vagyok azért, hogy amint meghallottad, mi történt velem, te rögtön megkerestél, és segítettél eljutnom

a másik intézetbe, ahol emberhez méltóan tudtam folytatni az életemet. Köszönöm azt is, hogy elvittél a családomhoz, ahol megaludhattam, pedig szűken voltatok, és meglehetősen szegények is. Bocsásd meg nekem, hogy nem kerestelek később, amikor megtudtam, hogy végeznek már olyan fejműtétet, amivel meggyógyíthattak volna téged, legalábbis a rohamaid biztosan megritkultak volna. Nagyon bánt a lelkiismeret ezért. Én annyi, de annyi hülyeséget csináltam már, és amit még lehet, szeretnék jóvátenni. Ezt például nem tudom már jóvátenni, de régóta tervezem, hogy egyszer eljövök a sírodhoz, és rád emlékezem. Köszönöm, hogy nem hagytál magamra, hogy gondod volt rám, és mellettem voltál, amikor kellett. Legyen részed és békéd az öröklétben, bárhol nyugszol is... Na, gyereünk, öreg barátocskám – váltott aztán élesen –, mára bevégeztük a dolgunkat.

Különös, felemás érzések kavargtak bennem, mi alatt a sírok között lassan araszoltunk kifelé. Méltatlankodtam magamban, hogy ennyi küszködés után sem találtuk meg Margitka sírját, mert az lett volna az igazi. Géza bácsi imája így is biztosan célba ért, én mégis szerencsétlennek tartottam magunkat. Tudtam, ennél többet pillanatnyilag nem tehetünk, és ebbe a napba nem fér már újabb kihívás. Bizonyítható és igaz érveket sorolhattam volna fel a lelkiismeretünk előtt, de a végeredmény az egész napos kínlódásunkkal együtt mégis keserűséggel töltött el, amelybe szomorúság is vegyült, amiért Géza bácsinak nem sikerült maradéktalanul feloldozást nyernie. Biztos voltam benne: végül nem fog belenyugodni abba, hogy nem találtuk meg Margitka sírját. Talán azért sem csendesült el az ima végén egy kis időre, mert ő is megérezte akkor magában, hogy ez így nem kerek.

Nem sokra rá, hogy beültünk az autóba, és hazafelé indultunk, már szóvá is tette:

– Mondtam én, hogy egy hídon át kellett volna menni! Már akkor mondtam, amikor megérkeztünk a faluba!

– Ez igaz, Géza bácsi, de én nem a Tisza-hídat figyeltem, hanem a falut kerestem, amit te neveztl

A Felszabadulási Emlékmű (Kisfaludi Stróbl Zsigmond) „Felszabadító szovjet katona” mellékalakjának ledöntése, Budapest, Gellérthegy (Fortepan/Nagy Gyula)

meg. Utána sem néztem, hogy van-e itt híd, vagy sincs.

– Hát ez az, ez az... – káromgott, és bár igaza volt, mégsem gondoltam azt, hogy csupán én volnék hibás, de nem akartam erről vitatkozni, így is elég fáradtak voltunk mindketten. – November 6-án az utcai lakásba húzódtam, onnan néztem a ruszkat, akikkel tele volt már a környék. Észrevettek, rám lőttek. Én meg vissza.

– Hogyan jutott most ez az eszedbe?

– Maradjál, hadd mondjam végig... – Megadtam magam, pedig hallottam már sokszor ezt a történetet. – Szóval visszalöttem, még gránátot is dobtam rájuk, volt nagy jajongás. Aztán elfogyott minden golyóm, ők meg gránátokat dobtak be az ablakon, egy szekrényt szilánkossá aprított a robbanás. Behúzódtam a fürdőszobába, erre széjjellőtték a bejárati ajtót. Heten voltak, két tiszt, a többi kiskatona. Nem kellett sokáig keresniük, hamar rám találtak. Kimászhattam volna a kisablakon, de több idő kellett volna hozzá, és valamiért nem is tudtam elmenekülni, nem mozdult sem a lábam, sem a kezem. „Nu-nu-nu”, ismételték ijedten, hogy ne nyúljak a döglött dob-tárasomhoz, ott lógott a vállamon. Gyerekek voltak azok is, félíves villámgéppisztollyal. Elvették a fegyveremet, én meg feltettem a kezem. Kirángattak az előszobába. Mutogattam volna nekik, hogy nemzetőr vagyok, egy bűdös szót sem tudtam oroszul, de az egyik tiszt gyomron vágott a pisztolyával. Ütött a másik is. Ők idősebbek voltak, olyan harminc év

körüliek. A földről láttam, ahogyan a kiskatonák elfordulnak. Ebből már tudtam, hogy ki fognak végezni. Az egyik tiszt odébbállt, a másik meg felállított, a mellemre tette a kezét, és tolt. Nézett. Én is néztem, egyszerűen csak néztük egymás szemét. Tolt. Nem mentem...

– Belegondoltál már abba, Géza bácsi, hogyha valaki amúgy is zabos rád, és te állod a tekintetét, azzal csak még jobban felbosszantod?

– Hát mondtam, hogy mindenképpen kivégeztek volna!

– Mert elfordultak a kiskatonák... Lehet, hogy csak azért fordultak el, mert nem akarták látni, ahogy a tisztek vernek téged. Szerintem nem kellett volna azzal a katonával farkasszemet nézned.

– Mindenképpen kivégeztek volna, maradjal... A tiszt gondolt egyet, a szabad kezével hirtelen megfordított, és belém rúgott. A fürdőszobába tántorodtam feltartott kézzel. Akkor már káromkodtam: „Ez nem Suez, a kurva anyátokat, én vagyok itthon, menjetek haza...!” Fordultamban, oldalról ért az első lövés, a szájam szélét tépte fel, kiverte az egyik fogamat. A második a szememet vitte ki, a harmadik a homlokcsontomat szakította szét. Olyan volt, mint ha lovak rúgtak volna össze, akkora ütések értek, a fürdőben fel is erősödött a lövések hangja, és elfeküdtem a kövön. Oldalt feküdtem neki, háttal, akkor még magamnál voltam. Nem mozdultam. A vasalt csizma kopogásáról tudtam, hogy otthagyt, és széjjel néz a lakásban. Nyitogatta a szekrényeket. Aztán erősödött a kopogás, majd nagy csend következett, megállt. Ott állt a fürdőszoba ajtajában, és nézett, vakon is éreztem, hogy engem néz. Én meg nem mozdultam, ugyanúgy voltam, mint amikor elment. Aztán belém lőtt még egyet. A golyó megkapta a lapockámat, a tüdőm felső részén keresztülment, és a nyakamon jött ki. Verőeret nem ért. Viszont a lövéstől kicsit megmozdult a bal kezem. Ez volt az utolsó emlékem: féltem, nehogy rájőjjön, hogy nem haltam meg, hogy még életben vagyok. Aztán elvesztettem az eszméletemet.

Sok időnek kellett eltelnie aztán, hogy ennek a patkányképű tisztnek megbocsássam, amiért majdnem agyonlőtt. Erről még nem beszéltem neked. Tűzparancsuk volt, kivégezhettek minden fegyveres ellenállót a helyszínen, és amúgy is statárium volt ér-

vényben. De azt nem tudom megbocsátani neki a mai napig sem, egy sorozatot is beleeresztenék a seggébe, amiért elhibázott, amiért rosszul célzott. Nem végzett tiszta munkát, nyomorékot csinált belőlem.

– Pedig hogy örültél neki, amikor rájöttél, hogy mégsem haltál meg, emlékszel?

– Akkor persze örültem. Amikor kezdtem észhez térni, az zakatolt bennem, hogy lelőttek. Hát mégis van Isten, és ez a mennyország? Valami súlytalanságban lebegtem, láttam magamat felülről. Aztán kezdtem visszatérni a valóságba, és a mámor, ez a boldogító, nagy bizonyosság, hogy agyonlőttek, de mégsem haltam meg, mert nem voltak képesek végezni velem, lassan elmúlt. Fáztam, émelyegtem. Próbáltam kinyitni a szememet. Nem sikerült. Kerestem a lyukat a fejemben, de nem találtam. Valami kocsonyás szövetet tapintottam magam mellett, meg alvadt vért, bele is nyomtam az ujjamat, vagy öt-hat milliméterre belesüppedt. De mi lehet ilyen kocsonyás? Biztos voltam benne, hogy az agyam folyt ki, csak hát akkor hol van a lyuk? Azt hittem, azért nem látok, mert vér ment a szemembe. Eszembe sem jutott, hogy az folyt volna ki, hiszen ki tudtam tapintani, ott volt mindkettő a helyén. Vagyis, ami belőlük megmaradt. Segítség akartam kérni, de nem jött ki hang a torkomon, nagyon gyenge voltam. Próbáltam fölkelni, hogy elmenjek onnan. Addig forogtam-csúszkáltam ott a véremben, amíg bele nem tudtam kapaszkodni a vécékagylóba. Mellette, a falnak dőlve pihentem. Később föl akartam állni, de nem ment, rettenetesen szédültem. Lerogytam a vécékagyló szélére, ott ültem egy kicsit. Végül sikerült felállnom, és bal kézzel tapogatózva elindultam az ajtó felé...

A próbálkozásom, hogy másfelé tereljem Géza bácsi emlékezését, hatástalan maradt. Fölösleges is volt; a vallomást mindig megismerni a beszéd bizalmas csöndességéről, és nem szabad feltartóztatni még akkor sem, ha készületlenül ér. Éppen az adja a súlyát, hogy úgy hat, akár királyra a matt. Talán ez a nap, ez a temérdek akadály és végén a felemás koszorúzás kellett ahhoz, hogy Géza bácsi mindezt megossza velem, még ha a történet legtöbb mozzanatát már ismertem. Bocsánatot kerestem, de csak félig kaptam, ahogyan maga is csak félig volt képes megbocsátani. A fél bocsánat pedig olyan, hogy a másik fele mindig jobban hiányzik.